

Dagab Inköp & Logistik AB
107 69 Stockholm

Eventuell överträdelse av lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter – fråga om otillåtna krav på betalning

Saken

Eventuell överträdelse av 5 § första stycket 6 lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter (LOH).

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare. Ärendet avslutas.

Ärendet

Bakgrund

1. Konkurrensverket kontaktades i april 2022 av en uppgiftslämnare avseende Dagab Inköp och Logistik AB:s (Dagab) rutiner vid reklamation av varor. Uppgiftslämnaren hänvisade till och gav in villkor från Dagabs leverantörportal och menade att Dagab lämnar bristfällig information om reklamationernas orsak. Enligt uppgiftslämnaren försvårade detta bedömningen av om ersättningskraven avser giltiga reklamationer. Enligt uppgiftslämnaren har de aktuella villkoren ersatt tidigare bestämmelser om Dagabs hantering av så kallad kross.
2. Dagab är ett dotterbolag till Axfood AB som är en börsnoterad koncern. Inom Axfoodkoncernen bedrivs partihandel, grossistförsäljning och detaljstförsäljning av dagligvaror till konsument. Detaljhandeln med livsmedel bedrivs bland annat genom butikskedjorna Willys, Hemköp och Tempo.

Konkurrensverkets utredning

3. Konkurrensverket inledde mot bakgrund av tipset en utredning av om Dagabs reklamationsrutiner innebär att Dagab bryter mot förbudet i 5 § första stycket 6 LOH. Konkurrensverket har inte inom ramen för aktuellt ärende prövat om en enskild reklamation som Dagab har genomfört kan strida mot LOH. I stället har Konkurrensverkets utredning varit avgränsad till Dagabs reklamationsrutin som sådan.
4. Inom ramen för utredningen har Konkurrensverket förelagt Dagab att inkomma med yttranden. Konkurrensverket har även haft ett digitalt möte med företrädare för Dagab. Utöver detta har Konkurrensverket besökt Dagabs lager i Jordbro i syfte att få en förståelse för bolagets hantering av varuflöden och rutiner. Vidare har Konkurrensverket inhämtat uppgifter om reklamationsstatistik från vissa leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter.
5. Dagab har, utöver ovan nämnda yttranden, inkommit med svinn- och reklamationsrutiner för en av butikskedjorna inom koncernen, samt handlingar hänförliga till reklamationsprocessen (fotografier av skadade produkter, defektrapporter, fakturor och kreditfakturor samt korrespondens mellan Dagab och leverantörer).
6. Konkurrensverket har i sin utredning utgått från villkoren i Dagabs leverantörportal. Av dessa villkor framgår att Dagab hanterar reklamationer avseende defekter hos produkter som leverantör ansvarar för när sådana

upptäcks efter leverans till Axfoodkoncernen eller dess kunder, såvitt inget annat avtalats. I villkoren anges att leverantörer i förekommande fall ansvarar för följande defekttyper: (a) vac- och/eller svetsläpp, (b) missfärgningar och/eller mögel, (c) oläslig och/eller felmärkt etikett, (d) trasig och/eller öppnad förpackning samt (e) annan defekt.

7. Av villkoren framgår vidare att Dagab i förekommande fall tillsammans med butik bedömer om defekten omfattas av leverantörens ansvar. Dagab sammanställer därefter kvartalsvis reklamationer vilka faktureras leverantör. Den ersättning som begärs består i varornas inköpspris med ett administrativt påslag. Till fakturan bifogas underlag med angivande av reklamerande butik, defekttyp samt antal varor.
8. Dagab har sammanfattningsvis framfört följande. Dagab har bekräftat att bolaget hanterar reklamationer för de defekttyper som anges i leverantörsportalen. Detta gäller både i fråga om defekter som upptäcks hos Dagab som hos Dagabs kunder, det vill säga i butik. Dagab hanterar huvudsakligen varupallar och detaljistförpackningar. Dagab undersöker inkommande pallar via okulärbesiktning och kontrollerar datummärkning, volym och artikel. Detaljistförpackningar bryts dock inte för att kontrollera enskilda konsumentförpackningar. Dagab reklamerar endast faktiska defekter i produkter och endast i de fall då felen är hänförliga till produktens inklusive förpackningens kvalitet samt i förekommande fall vid skador som uppstått under transport som leverantören ansvarar för. Defekter som funnits vid leverans kan upptäckas vid såväl leveransmottagning som vid upppackning av produkter samt i vissa fall även därefter. Följande varor reklamerar inte gentemot leverantör: Varor som försämras eller förloras med anledning av felaktig hantering eller förvaring av Dagabs personal eller kunder, skadas genom olyckshändelse, förloras i svinn genom snatteri eller varor vars bäst-före-datum har passerats. Dagabs medarbetare registrerar sådana defekter för vilka leverantörer ansvarar för med angivande av defektorsak, kvantitet och tidpunkt för upptäckt. Om en leverantör ifrågasätter ett ersättningskrav inleder Dagab en fördjupad utredning kring omständigheterna och orsaken till defekten.
9. Dagab har vidare förtydligat att majoriteten av defekter registreras av butikspersonal. Informationen delas med Dagabs reklamationshanteringsystem. Som utgångspunkt ska butiker registrera en reklamation inom en viss angiven tid från leverans till butik. Endast en liten del av de defekter som når Dagab från butik vidarefaktureras till Dagabs leverantörer.
10. Dagab har uppgett att butikerna inte regelmässigt dokumenterar defekter med fotografi, men att så sker om reklamationen bedöms överstiga vissa tröskelvärden. Dagab har uppgett att enligt Dagabs interna rutin ska

ersättning från leverantören endast begäras i fall de defekta produkterna har ett sammanlagt värde högre än ett visst angivet minimibelopp och endast under förutsättning att defekten anses bero på leverantörens fel. Dagab gör en egen bedömning av vilka reklamationer som ska tas vidare till leverantör och skickar alltså inte vidare alla defekter som registreras med någon automatik.

Skälen för beslutet

Rättslig reglering m.m.

11. LOH gäller vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter om köparen eller leverantören är etablerad i Sverige. För att lagen ska vara tillämplig för köpare som inte är myndigheter eller offentliga aktörer krävs att köparen har en årsomsättning överstigandes två miljoner euro. Med jordbruks- och livsmedelsprodukter avses de produkter som förtecknas i bilaga 1 till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt samt produkter som inte förtecknas i bilagan men som framställs för användning som livsmedel genom användning av någon av de förtecknade produkterna.
12. Enligt 5 § första stycket 6 LOH är det förbjudet för en köpare att begära att leverantörer ska betala kostnaderna för försämring som sker eller förlust som uppkommer i köparens lokaler eller efter det att den köprättsliga risken har övergått till köparen, när sådan försämring eller förlust inte beror på leverantörens försumlighet eller fel.
13. I LOH:s förarbeten anges att förbudet handlar om riskfördelning av jordbruks- och livsmedelsprodukters hållbarhet.¹ Av förarbetena framgår vidare att bedömningen av tidpunkten för riskövergången görs i enlighet med vad som följer av 13 § första stycket köplagen (1990:931), det vill säga som huvudregel i samband med att varan eller varorna avlämnas. Tidpunkten för försämringen eller förlustens uppkomst är därmed avgörande för förbudets tillämpning.²

Konkurrensverkets bedömning

14. Dagab är ett företag etablerat i Sverige och har en årsomsättning som kontinuerligt har överstigit två miljoner euro för tiden från LOH:s ikraftträdande. LOH är därför tillämplig i förhållande till Dagab i samband med Dagabs köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter. Dagabs reklameringsrutiner avser bland annat sådana produkter.³

¹ Ds 2019:19 s. 110.

² Prop. 2020/21:134 s. 106 f.

³ Det kan noteras att Dagabs reklameringsrutiner används även i förhållande till andra leverantörer än av jordbruks- och livsmedelsprodukter. Konkurrensverkets bedömning avser dock endast Dagabs förfarande i förhållande till leverantörer av just jordbruks- och livsmedelsprodukter.

15. Förbuden i LOH är förenade med strikt ansvar för köpare, det krävs alltså inte att en köpare uppsåtligt eller av oaktsamhet använder sig av en otillbörlig handelsmetod.⁴ Enligt Konkurrensverket innebär förbudet att det åligger köpare att bedöma att försämring som sker eller förlust som uppkommer efter riskövergången eller annars i köparens lokaler är hänförlig till leverantören innan köparen begär att leverantören ska bära kostnaderna för detta. En leverantör får således inte, genom villkor eller köparens faktiska handlande, krävas på betalning för redan sålda varor, det vill säga varor som finns i köparens lokaler eller efter det att den köprättsliga risken övergått till köparen, utan att det förekommit försumlighet eller fel hos leverantören.
16. Vad gäller villkoren i Dagabs leverantörsportal kan det konstateras att flera defekttypen där räknas upp; däribland missfärgningar och mögel, vacuumsläpp och svetsläpp, oläsliga och felmärkta etiketter samt öppnade eller skadade förpackningar. Enligt villkoren ansvarar leverantörer i förekommande fall för dessa defekttypen och Dagab ska enligt villkoren bedöma om defekten omfattas av leverantörens ansvar eller inte.
17. Konkurrensverket konstaterar att dessa defekter kan omfattas av vad som avses med försämring respektive förlust enligt 5 § första stycket 6 LOH. Defekterna är inte sådana att de till sin natur nödvändigtvis måste uppstå på grund av leverantörens försumlighet eller fel. Mögel kan exempelvis uppstå på grund av felaktig förvaring hos köparen.
18. Under utredningen har Dagab uppgett att Dagab vid tillämpningen av villkoren i leverantörsportalen gör en individuell bedömning av vilka reklamationer som ska tas vidare till leverantör och endast skickar krav på ersättning om defekten anses bero på leverantörens fel. Dagab har vidare uppgett att bolaget endast för vidare en mindre del av reklamationerna från butik till sina leverantörer. Det framstår således som att Dagab gör en egen kontroll av omständigheterna kring försämringen eller förlusten och att ersättningskrav för defekter inte per automatik förs vidare till leverantör. I utredningen har inte framkommit uppgifter som motsäger detta.
19. Konkurrensverket bedömer att det mot bakgrund av vad som framkommit i utredningen om Dagabs villkor, rutiner och hantering saknas skäl att fortsätta utredningen varför ärendet ska avslutas.

⁴ Prop. 2020/21:134 s. 72–73, 117.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit föredragande juristen Joakim Palm.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och beslutet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

Beslutet att inte utreda saken ytterligare kan inte överklagas

Detta beslut kan inte överklagas, se 4 § och 8 § förordningen (2021:583) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.